

Maria Mădălina VOINEA
Școala doctorală de economie și administrarea afacerilor,
Facultatea de economie și administrarea afacerilor,
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

CONTABILITATEA - O REPREZENTARE NORMATIVĂ A REALULUI ECONOMIC?*

* Traducere din publicația ”SEA – Practical Application of Science”, Volume I, Issue 1 / 2013

Keywords

*Contabilitate creativă
Fraudă
Evaziune fiscală.*

JEL classification

M4

Abstract

O ironie a timpurilor noastre, poate fi aceea că deși sute de sateliți monitorizează activitatea planetei și utilizarea informaticii s-a generalizat, permițând culegerea, acumularea, transmiterea și prelucrarea unui volum impresionant de date – totuși precizia datelor economico-financiare rămâne tributară referențialului de raportare și tehnicilor de manipulare a rezultatelor. În ciuda multiplelor surse de informare totuși informația financiar-contabilă, rămâne ca principală sursă de reflectare a activității economice și a rezultatelor acestor activități, atât pentru proprii manageri ai entităților dar și pentru marea diversitate a terților: furnizori, clienți, salariați, investitori, bănci, instituții statale, etc.

1. INTRODUCERE

Deși, considerată uneori știință, alteori artă, contabilitatea, a reușit să inducă în lumea economiștilor o încredere deosebită. Aceștia, neînțelegând-o, își pot imagina cu ușurință că știința contabilă este foarte exactă, similară cu matematica. În realitate, informația contabilă nu este nici simplă, nici precisă și rareori satisface toate cerințele diverșilor utilizatori.

Contabilitatea poate fi considerată instrumentul de reprezentare a vieții întreprinderii, având la bază principii, norme, raționamente profesionale. Finalitatea reprezentării contabile a întreprinderii o constituie întocmirea și prezentarea situațiilor financiare anuale, care ar trebui să furnizeze utilizatorilor de informații contabile o imagine cât mai corectă a activității acesteia. Însă, sunt destule situații în care utilizatorii informațiilor contabile pot fi influențați într-o direcție sau alta, prin prezentarea unor imagini contabile denaturate și astfel comportamentul lor poate fi manipulat. Prezentarea unor imagini contabile artificiale nu face decât să accentueze asimetria informațională și să influențeze funcționarea piețelor financiare.

Contabilitatea este instrumentul de reprezentare al unei companii, raportul financiar bazat pe principiile contabile trebuind să ofere imaginea fidelă a realității. Dar, câteodată, informația contabilă este deformată, fiind astfel manipulat comportamentul utilizatorilor. Responsabilii care controlează forma și conținutul situațiilor financiare realizate de către corporație, se vor asigura ca acestea vor alcătui în ansamblu o "poză" favorabilă lor, cu ajutorul creativității și abilităților artistice. Cu siguranță nu vor face un efort serios în a ajunge la nevoile consumatorilor.

Contabilitatea a apărut din nevoia de a avea pe termen lung o consemnare a tot ceea ce se petrece din punct de vedere economic – financiar, într-o societate. Pentru o perioadă bună de timp acest lucru s-a petrecut, contabilitatea fiind considerată de o corectitudine desăvârșită, câștigând încrederea nu doar specialiștilor altor domenii ci și a oamenilor de rând sau a utilizatorilor informațiilor contabile.

Cu timpul, însă, tot mai multe scandaluri izbucnite ca urmare a încălcărilor reglementare la nivel contabil, au fost aduse în ochii celor mai sus numiți și au știrbit această imagine "imaculată" de care se bucura tot fenomenul contabil.

Chiar dacă "lumea" contabilității se arată indignată de postura în care se află, ca urmare a apariției mai multor fenomene de același gen, specialiștii, parcă nu vor să accepte că totul a pornit de la ei, prin diferitele subterfugii de care s-au folosit în conducerea contabilității, pentru a avea rezultatele scontate atât la nivel personal cât și profesional.

Realitatea economică este, în fapt, cumulul operațiunilor din cadrul unei economii, iar reprezentarea acesteia normativ, presupune consemnarea, în conformitate cu reglementările contabile la momentul "realului economic", tocmai pentru a reprezenta ce trebuie și, mai ales, cum trebuie. „Normalizarea reprezintă procesul de aplicare deliberată a normelor de contabilitate pentru soluționarea corectă a problemelor privind producția și utilizarea informației contabile.”¹

Dezvoltarea teoretică și practică a contabilității trebuie să fie în strânsă dependență de mediul cultural al fiecărei țări în parte, fiind de la sine înțeles că toate componentele acesteia, cum ar fi cea economică, politică, fiscală, socială și chiar religioasă trebuie să "caracterizeze" fiecare teritoriu.

„Alegerea și proiectarea unui sistem contabil trebuie să țină seama de faptul că nici un sistem contabil nu este perfect pentru realitățile economice ale unei țări. [...] Conceperea unui sistem național reprezintă un proces politico-strategic complex, în cadrul căruia se ține cont de geografia contabilă internațională și de interesele particulare ale fiecărei țări.”² Este nevoie deci o adaptare continuă la tot ceea ce apare nou în domeniu.

2. CONTABILITATEA CREATIVĂ

În contextul globalizării, caracteristic mediului afacerilor, trebuie să se poată realiza o analiză a informațiilor financiare a diferite corporații. Însă, acest lucru este foarte dificil din cauza lipsei unui limbaj comun în domeniul contabilității, la nivel internațional. Aceleași evenimente sau tranzacții iau interpretări diferite, în sisteme contabile din diverse țări, în limbi diferite, creând un fel de turn Babel, lucru care subliniază, încă o dată proasta compatibilizare dintre reglementările aplicate de acestea.³ „De mai bine de 30 de

¹ Conform O.M.F.P. 3055, pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Directivele europene, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr.766 din 29 octombrie 2009, pct. 259, alin. (1) – (2).

² Apostol, C., *Analiza diagnostic a sănătății financiare a întreprinderii pe baza bilanțului*, Iași, 2010, p. 37.

³ Feleagă, N., *Contabilitatea din România la ora convergențelor cu directivele europene și*

ani cacofonia contabilă mondială pare să se diminueze, odată cu crearea Comisiei internaționale a standardelor contabile (IASC).”⁴

“Ideea de a vedea în contabilitate un limbaj al afacerilor nu este de dată recentă”⁵, așa cum nici normalizarea nu este, având în vedere faptul că un domeniu ca cel al contabilității nu ar fi putut exista fără o anumită continuitate a regulilor, care să facă posibilă compararea atât în timp cât și în spațiu a rezultatelor înregistrate.

Datorită creșterii afacerilor multinaționale, contabilii s-au confruntat cu mult mai multe întrebări fără răspuns, decât erau obișnuiți în timpul în care ”compania” viza doar satisfacerea diferitelor nevoi ale populației aflate pe teritoriul unei singure țări.

Fiecare țară are un mod unic prin care își manifestă nevoile și le îndeplinește. Acest lucru s-a răsfrânt și asupra contabilității, care a avut nevoie de uniformitate, fapt realizat prin normalizarea și armonizarea reglementărilor. Armonizarea este „procesul prin care regulile sau normele naționale, diferite de la o țară la alta, uneori divergente, sunt perfecționate pentru a fi făcute comparabile.”⁶

Însă, pe lângă aceasta, contabilii s-au confruntat cu o serie de forme, prin care firmele competitori își arătau identitatea, datorate și sectorului economic largit la care se raportau. Necesitatea informației contabile se manifesta mult mai rapid și diversificat, deoarece managerii doreau să o folosească pentru a-și atrage cât mai mult terții și pentru a se distinge de celelalte firme din același sector, câștigând în acest fel atât a nivel de imagine cât și la nivel financiar.

Astfel, pentru a răspunde cerințelor managerilor, și nu numai, contabilii au căutat diferite soluții pentru a face față valului crescător al cerințelor informaționale. Însă, având în vedere că se dorea un plus de imagine pentru întreprindere, soluțiile au fost uneori

inovatoare, creative, cu un pas înaintea normalizării, fără a încălca legea, însă profitând de ”lipsurile” ei.

Și din cauza incertitudinii care „înconjoară” spațiul în care își desfășoară întreprinderea activitatea, tot mai multe cifre din situațiile financiare sunt estimate, deoarece nu pot fi măsurate cu certitudine. Aici intervine managerul societății care alege din multitudinea de tratamente și politici contabile, pe cea care răspunde intereselor sale, fapt care duce cu gândul că rezultatul poate fi unul convenabil și nu neapărat fidel.⁷

Procesul de estimare implică raționamente bazate pe cele mai recente și credibile informații avute la dispoziție. De exemplu, se pot cere estimări pentru: clienți incerti, uzura morală a stocurilor, valoarea justă a activelor și datoriilor financiare, duratelor de viață utilă, precum și a modului preconizat de consumare a beneficiilor economice generate de activele amortizabile, obligațiile generate de garanții, etc.

Cu alte cuvinte, au apărut diferite metode prin care contabilii au încercat să ”cosmetizeze” sau, de ce nu, să reprezinte o ”realitate” economică și nu pe cea adevărată. Altfel spus, în loc să se respecte imaginea fidelă, fiecare contabil, care apelează la aceste lucruri, face reprezentarea unei ”imagini fidele” conforme cu realitatea economică proprie.

Contabilitatea creativă este un fenomen teoretizat încă din anul 1973, dar adus cu adevărat în atenția lumii mult mai târziu, odată cu apariția primelor semne de incertitudine legate de capacitatea mediului financiar-economic de a ține sub control prețurile, care au devenit instabile pe termen scurt, dar și evaluarea corectă a tot ceea ce înseamna bun economic deținut de o entitate. Momentul culminant a fost izbucnirea crizei economice, datorat în mare parte, scandalurilor financiare care au avut la bază utilizarea tehnicilor pe care se bazează contabilitatea creativă.

Termenul englez al contabilității creative, a fost prima dată folosit în anul 1968 în filmul ”The Producers”, regizat de Mel Brooks, potrivit spuselor criticului de film David

referențialul internațional, România în Uniunea Europeană. Potențial de convergență, supliment al Revistei de Economie teoretică și aplicată, 2006, p. 94.

⁴ Idem 3.

⁵ Petriș, R., *Armonizarea și convergența contabilității românești*, Analele Universității ”Ștefan cel Mare”, Suceava, 2005.

⁶ Feleagă, N., *Sisteme contabile comparate*, vol. I, Ed. Economică, București, 1990, p. 36.

⁷ Munteanu, V., Zuca, M., *Considerații privind utilizarea contabilității creative în denaturarea informațiilor din situațiile financiare și „maximizarea” performanțelor firmei*, revista Audit Financiar, Anul IX, nr. 3, 2011, pag. 3.

Ehrenstein.⁸ În literatura de specialitate, însă, această noțiune a apărut în anul 1976 într-o carte scrisă de cercetătorul de origine britanică John Argenti, care a considerat că folosirea contabilității creative este unul din indiciile care aduc în discuție criza economică și că are o strânsă legătură cu incompetența managerilor și declinul apărut în domeniul afacerilor.⁹

Scandalurile financiar-contabile au avut ca punct de plecare problemele de lichiditate cu care s-au confruntat companiile, care ridicau un semn de întrebare asupra existenței lor viitoare. Cei interesați au încercat pe cât posibil să țină sub control situația pentru a păstra pe linia de plutire întreprinderea, însă nu toți au folosit metode legale, general acceptate. De asemenea, guvernanta corporativă nu a funcționat la nivelul necesar, de cele mai multe ori, acționarilor fiindu-le înmânate situațiile financiare anuale deja manipulate.

Chiar dacă manipulările contabile nu implică falimentul firmei, sigur acestea vor avea incidente în viitor, în sensul că o credibilitate scăzută a informațiilor va antrena costuri suplimentare în perioadele viitoare (împrumuturi cu dobânzi mai mari, de exemplu). Toate aceste lucruri s-au petrecut poate și din cauza faptului că, în lumea în care trăim, aparența a devenit mai importantă decât existența, contabilitatea fiind considerată "arta de a vinde performanța economică a întreprinderii."¹⁰

Tot ce înseamnă contabilitate creativă poate fi considerat ca având drept fundament teoria contabilității pozitive, propusă și dezbătută ani de-a rândul de R. L. Watts și J. L. Zimmerman prin două lucrări, prin care s-a dorit explicarea în amănunt a acestei viziuni.

Nu putem trece însă cu vederea, faptul că, contabilitatea pozitivă a început să "înflorească" încă din anii 1960, prin lucrările scrise de Ball și Brown, Beaver, dar și de mulți alții (în jurul anului 1968), care au introdus metode financiare empirice în contabilitatea

financiară. În continuare, literatura de specialitate a avut la bază ideea că numerele contabile oferă informații cu privire la siguranța deciziei de a investi pe piața bursieră, dar și că previzionarea informației (information perspective) poate ajuta la stabilirea relațiilor dintre prețurile bursiere și numerele contabile.¹¹

Deși previzionarea informației a învățat contabilul să "citească" corect numerele contabile vis-à-vis de piața bursieră și să aleagă metoda de inventar cea mai potrivită, aceasta nu putea să anticipeze și să explice alegerile contabile.

Deși nu s-a ajuns la un numitor comun în ceea ce privește definiția conceptului de contabilitate creativă, putem concluziona ca vorbim despre procesul de folosire a cunoștințelor dobândite de către contabili, pentru a "da de capăt" problemele "fără rezolvare" din punct de vedere al normalizării, în momentul apariției, avându-se în vedere în principal tehnicile care au influența dorită de specialiști și nu numai, asupra performanței și poziției financiare a întreprinderii.¹²

Un lucru important de lămurit este faptul că, pentru aceeași problemă un contabil "creativ", poate găsi cu ușurință cel puțin două modalități de rezolvare. La prima vedere acest lucru nu pare unul negativ, însă, având în vedere faptul că cele două soluții au influențe diferite asupra situațiilor financiare și, în consecință, asupra performanței și imaginii firmei, putem înțelege de ce contabilitatea creativă nu este văzută cu "ochi buni" de aproape întreaga "suflare contabilă".

Cu alte cuvinte, contabilitatea creativă, are la bază practici și metode contabile care provin din cele standard, cu anumite adăugiri sau lipsuri, cu scopul de a prezenta cea mai "atrăgătoare" imagine a companiei, prin intermediul performanței și poziției financiare a acesteia.

Nu trebuie înțeles că tot ceea ce înseamnă contabilitate este fals, fapt pentru care, în continuare vom încerca să arătăm diferența dintre contabilitate creativă și fraudă, altfel spus evaziune fiscală licită sau ilicită.

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Creative_accounting, accesat la ora 10:23, în data de 12.03.2012.

⁹ Argenti, J., *Corporate Collaps: The Causes and Symptoms*, Ed. McGraw Hill Book Co Ltd, Londra, 1976.

¹⁰ Pigé, B., Paper, X., *Reporting financier et gouvernance des entreprises: le sens des normes IFRS*, Editions EMS, Paris, 2005.

¹¹ Watts, R. L., Zimmerman, J. L., *Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective*, The Accounting Review, Vol LXV, No. 1, 1990, pag. 131.

¹² Malciu, L., *Contabilitate creativă*, Ed. Economică, București, 1999, pag. 16, 17.

Evaziunea fiscală este reprezentată de mijloacele prin care contribuabilii ajung să nu își îndeplinească total sau parțial obligațiile fiscale.¹³

Putem spune că evaziunea este ceea ce statul nu dorește să se facă, dar nu trebuie uitat că toată lumea vrea să facă ceea ce își dorește, indiferent de ce vrea statul. Conform N. Hoanță, statul însăși poate incita la realizarea evaziunii fiscale, deoarece se încearcă pe cât posibil să existe contribuabili care să consume cât mai mult. Vorbim despre două scopuri prin care statul "urmărește" realizarea evaziunii fiscale și anume formarea capitalului și sprijinirea unor grupuri de interese.¹⁴

Poate vă întrebați de ce ne-am îndreptat atenția asupra evaziunii fiscale: pentru că contabilitatea creativă mai este cunoscută și sub denumirea de evaziune fiscală legală, licită sau tolerată, iar fraudă fiscală este evaziunea fiscală frauduloasă, ilicită sau nelegală, fapt pentru care vorbim despre cele două forme ale evaziunii fiscale.¹⁵

Evaziunea fiscală licită reprezintă micșorarea bazei de impozitare ca urmare a interpretării "personale" dată reglementărilor, cu sau fără intenție, fără a încălca legea și fără a putea fi considerată drept contravenție sau infracțiune.¹⁶ Deci acest tip de evaziune arată modul în care contribuabilii caută soluții pentru a profita de lacunele și inadvertențele legii, evaziunea legală apărând cel mai des la momentul în care au loc modificări ale reglementărilor. Contribuabilii vin cu anumite combinații neprevăzute de reglementări, dar care respectă litera legii, vina apariției acestui tip de evaziune fiind a legiuitorului care nu a realizat norme mai restrictive, a căror interpretare să fie clară și concisă, fără să lase loc de interpretări.¹⁷

E. Dinga consideră că ar trebui să se renunțe la termenul de evaziune fiscală "legală" deoarece evaziunea fiscală face trimiteri tocmai la încălcarea legii, cu alte

cuvinte avem de-a face cu "încălcarea legală a legii", de unde se constată contradicția de termeni.¹⁸

De fapt, ideea că evaziunea fiscală este subiectivă și apare ca urmare a incapacității găsirii soluțiilor în normele contabile în vigoare pentru rezolvarea diferitelor probleme, dar și faptul că există o anumită toleranță în raport cu comportamentul contribuabilului care apelează la astfel de tehnici, conduce direct la conceptul despre care vorbim și anume contabilitate creativă.¹⁹

Așadar, prin contabilitatea creativă definim acele metode și tehnici contabile prin a căror utilizare se vrea obținerea unor rezultate cât mai apropiate de cele dorite de manageri. Cu alte cuvinte aceasta profită de lipsurile, inexactitățile sau inconsistența reglementărilor fiscale pentru a minimiza pe cât se poate impactul presiunii fiscale asupra rezultatului contabil al întreprinderii.²⁰

De cealaltă parte, evaziunea fiscală ilicită este considerată infracțiune sau contravenție deoarece presupune sustragerea de la plata impozitelor și taxelor, în mod deliberat, prin ascunderea unei părți sau a întregului obiect impozabil.²¹ Pentru a defini fraudă fiscală trebuie să facem legătura între teoria economică și dreptul economic, comercial și penal, care sancționează utilizarea acestor practici. Fraudă fiscală este determinată de posibilitățile existente pentru a o comite, de experiența, inteligența și creativitatea de care dau dovadă contribuabilii, precum și de vidul legislativ, având la bază lipsa de moralitate, prin care unii manageri accentuează inegalitatea în sistemul economic.²²

Fraudă contabilă este o categorie a evaziunii fiscale ilicite și constă în crearea imaginii unei contabilități ca și cum ar fi conformă cu reglementările, prin intermediul unor documente false având diferite scopuri în funcție de rezultatul dorit, și anume micșorarea veniturilor, creșterea cheltuielilor, întocmirea

¹³ Brezeanu, P., *Fiscalitate. Concepte, teorii, politici și abordări practice*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010, pag. 300.

¹⁴ Hoanță, N., *Evaziune fiscală Ed. a II-a revizuită și adăugită*, Ed. C. H. Beck, București, 2010, pag. 175.

¹⁵ Bistriceanu, Gh. D., *Sistemul fiscal al României*, Ed. Universitară, București, 2008, pag. 275.

¹⁶ Idem 13.

¹⁷ Bistriceanu, Gh. D., *Sistemul fiscal al României*, Ed. Universitară, București, 2008, pag. 275.

¹⁸ Dinga, E., *Considerații teoretice privind evaziunea fiscală vs fraudă fiscală*, Studii financiare – Abordări teoretice și modelare, No. 4, 2008, pag. 3.

¹⁹ Idem 18, pag. 8.

²⁰ Idem 18.

²¹ Brezeanu, P., *Fiscalitate. Concepte, teorii, politici și abordări practice*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010, pag. 300.

²² Ibidem 18.

unor bilanțuri nereale, sau tinerea unei duble evidențe, respectiv reală și falsă.²³ Cu alte cuvinte fraudă contabilă este o acțiune deliberată și premeditată prin care se dorește denaturarea situațiilor financiare, ea putând fi comisă atât de conducere, de persoanele care le întocmesc dar și de angajați, având două forme respectiv raportarea financiară frauduloasă sau deturnare de active.²⁴

Odata ce distingem evaziunea licită de cea ilicită trebuie să stabilim și ce le diferențiază cu adevărat, ori acest lucru este dificil. E greu de definit ceea ce este legal și ilegal și de ce nu, care este eroarea contabilă relizată fără intenție și care este una realizată în mod deliberat. Nu putem considera că între legal și ilegal există o delimitare, ci mai degrabă o continuitate. În ceea ce privește diferențierea noastră putem spune că atunci când se apelează de mai multe ori la contabilitate creativă, contribuabilul poate ajunge foarte ușor să facă și fraudă contabilă, având în vedere că și contabilitatea creativă poate fi intenționată.²⁵

Una din problemele care apar atunci când Fiscul descoperă folosirea unor metode și tehnici "inovatoare", este că ele sunt judecate în corespondență cu normele în vigoare și nu cu cele existente în momentul în care acestea au fost "create". Cu alte cuvinte, se poate întâmpla ca deși la momentul în care responsabilul a luat hotărârea folosirii unor operațiuni complexe, acestea doar "profitând" de scăpările legii, la momentul în care au fost descoperite se dovedesc a fi ilegale pentru că între timp legea s-a schimbat, de unde și posibila apariție a fraudei fiscale.²⁶

3. CONCUZII

Spre deosebire de această opinie, E. Dinga consideră că atâta timp cât se spune despre

contabilitatea creativă că este "corectă", respectiv că presupune "doar" folosirea inteligentă a breșelor existente în normele contabile și nu încălcarea acestora, nu putem vorbi despre fraudă fiscală, deci nici despre fraudă contabilă.²⁷

De asemenea dacă la contabilitatea creativă se poate vorbi de imaginație și bineînțeles de creativitate și inovație, fraudă nu are nimic creativ, reprezentând doar mecanisme ilegale prin care se crează o "altă" realitate.²⁸ Cu alte cuvinte contabilitatea creativă se află la limita dintre ceea ce este permis și ceea ce este interzis de cadrul normativ spre deosebire de fraudă care este cea mai gravă metodă la care se recurge pentru a manipula comportamentul utilizatorului informației contabile.²⁹

Chiar dacă și contabilitatea creativă aduce ajustări la imaginea companiei, aceasta nu poate fi pusă pe picior de egalitate cu fraudă, acțiunea de rea-credință prin care se încalcă legea, deoarece contabilitatea creativă respectă întru-totul reglementările însă, nu respectă spiritul acestora. Procedeele utilizate în contabilitatea creativă au la bază breșele normelor contabile dar și apelarea la raționamentul profesional.³⁰

După "dezbateri" de mai sus, putem considera că soluția dată întrebării – titlu "Contabilitatea o reprezentare normativă a realului economic?" este unul oarecum cu două "răspunsuri"... dacă putem spune așa. În mod normal și corect, contabilitatea cu acest lucru se ocupă, să dea un numitor comun operațiunilor de ordin economico-financiar, în așa fel încât să poată oferi "cartea de identitate" a fiecărui post din Registrul societăților. Iar acest lucru se realizează cu brio, până în momentul în care se apelează la tehnici de gestiune a rezultatelor, prin care realul economic devine imaginea fidelă proprie deținătorului "cărții de identitate".

²³ Iordache, E., Bizon, M., Julean, M., Ursu, I., Capotă, M., Gearbă, R., *Manualul specialistului în fiscalitate*, Ed. Irecson, București, 2005, pag. 533.

²⁴ Rusu, G. A., *Profesionistul contabil între reglementare și raționament profesional*, Ed. Sedcom Libris, Iași, 2010, pag. 196.

²⁵ Hoanță, N., *Evaziune fiscală Ed. a II-a revizuită și adăugită*, Ed. C. H. Beck, București, 2010, pag. 191.

²⁶ Bișa, C., Costea, I., Capotă, M., Dăncău, B., *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziune fiscală legală și fraudă fiscală*, Ed. BMT Publishing House, București, 2005, pag. 32.

²⁷ Dinga, E., *Considerații teoretice privind evaziunea fiscală vs fraudă fiscală*, Studii financiare – Abordări teoretice și modelare, No. 4, 2008, pag. 8.

²⁸ Cernușcă, L., *Strategii și practici contabile*, Ed. Economică, București, 2004, pag. 395.

²⁹ Rusu, G. A., *Profesionistul contabil între reglementare și raționament profesional*, Ed. Sedcom Libris, Iași, 2010, pag. 196.

³⁰ Ionescu, C., *Contabilitatea în fața provocărilor ingineriilor financiare*, Economie teoretică și aplicată, No. 5, 2006.

Acest lucru poate face ca în timp să devină o adevărată ”utopie” economică, fapt pentru care reprezentarea normativă nu mai poate fi luată în considerare.

4. Bibliografie

- [1] Apostol, C., *Analiza diagnostic a sănătății financiare a întreprinderii pe baza bilanțului*, Iași, 2010.
- [2] Argenti, J., *Corporate Collaps: The Causes and Symptoms*, Ed. McGraw Hill Book Co Ltd, Londra, 1976.
- [3] Bișa, C., Costea, I., Capotă, M., Dăncău, B., *Utilizarea paradisurilor fiscale între evaziune fiscală legală și fraudă fiscală*, Ed. BMT Publishing House, București, 2005.
- [4] Bistriceanu, Gh. D., *Sistemul fiscal al României*, Ed. Universitară, București, 2008.
- [5] Brezeanu, P., *Fiscalitate. Concepte, teorii, politici și abordări practice*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010.
- [6] Brezeanu, P., *Fiscalitate. Concepte, teorii, politici și abordări practice*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2010.
- [7] Cernușcă, L., *Strategii și practici contabile*, Ed. Economică, București, 2004.
- [8] Dinga, E., *Considerații teoretice privind evaziunea fiscală vs fraudă fiscală*, Studii financiare – Abordări teoretice și modelare, No. 4, 2008.
- [9] Feleagă, N., *Contabilitatea din România la ora convergențelor cu directivele europene și referențialul internațional, România în Uniunea Europeană. Potențial de convergență*, supliment al Revistei de Economie teoretică și aplicată, 2006, p. 94.
- [10] Petriș, R., *Armonizarea și convergența contabilității românești*, Analele Universității “Ștefan cel Mare”, Suceava, 2005.
- [11] Feleagă, N., *Sisteme contabile comparate*, vol. I, Ed. Economică, București, 1990.
- [12] Hoanță, N., *Evaziune fiscală Ed. a II-a revizuită și adăugită*, Ed. C. H. Beck, București, 2010.
- [13] http://en.wikipedia.org/wiki/Creative_accounting, accesat la ora 10:23, în data de 12.03.2012.
- [14] Iordache, E., Bizon, M., Julean, M., Ursu, I., Capotă, M., Gearbă, R., *Manualul specialistului în fiscalitate*, Ed. Irecson, București, 2005.
- [15] Malciu, L., *Contabilitate creativă*, Ed. Economică, București, 1999.
- [16] Munteanu, V., Zuca, M., *Considerații privind utilizarea contabilității creative în denaturarea informațiilor din situațiile financiare și „maximizarea” performanțelor firmei*, revista Audit Financiar, Anul IX, nr. 3, 2011.
- [17] O.M.F.P. 3055, pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Directivele europene, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr.766 din 29 octombrie 2009, pct. 259, alin. (1) – (2).
- [18] Pigé, B., Paper, X., *Reporting financier et gouvernance des entreprises: le sens des normes IFRS*, Editions EMS, Paris, 2005.
- [19] Rusu, G. A., *Profesionistul contabil între reglementare și raționament profesional*, Ed. Sedcom Libris, Iași, 2010.
- [20] Watts, R. L., Zimmerman, J. L., *Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective*, The Accounting Review, Vol LXV, No. 1, 1

Coffee Time

Opinii ● Interviuuri ● Analize